

न्हुगु नेपाः व जापान

डा. पूर्ण रत्न शाक्य

थ्व च्वसू च्वयागुया लक्ष नेपाःदेसेन एशिया महाद्विपया बिकसित दे जापानया लक्षण छुं भतिचा खनेदयावःगुला ? धैङ्गु खँ न्ह्यब्वयेत खः। जि जापाने तहाकेक च्वना वसोवास याना वयागु जुगुलिं जिगु सोच विचार यात जापानया वातावरण व जापानीतयेगु जीवन शैली प्रभावित याना तःगु दु। उके राजनीतिक ह्युपा वःगु न्हुगु नेपाःदेयात जापान लिसे छक तुलनायाना स्वये मास्तेवल। निजिकरण व भू-मण्डलिकरण मिखां खनेदेक छु पतिवर्तन हल स्वये। खासयाना जिं थन जापानी व नेपाःमितयेगु बानीयात कया थ्व च्वसू च्वयेत स्वये।

बैंक बीमा संस्था, सहकारी संस्था

जि जापाने थ्यंगु दकले न्हापां सन १९८४ सालया ताकाये खः। उबले टोक्यो शहर व मेमेगु शहरया ततःबलागु लं पतिं बैंक, बीमा संस्थान, सहकारी संस्था, डिपार्टमेण्ट स्टोर इत्यादि जक खना। ध्येवा लिसे तप्यंक स्वापुदुगु कंपनित जक लें जवंखवं इवःइवः दनाच्वंगु खना। उबले जापानथें दे बिकास जुइतला बैंक, सहकारी संस्था यक्वः यक्वः दयेमाःगु खनिका धकाः मनेततं जापान देया शहरत चाहिला। थौकन्हें नेपाःदेया ततःधंगु शहरया ततःबलागु लें न्यंकनं धैङ्गु बैंक, फाइनांस कंपनी, सहकारी संस्था, सपिंग सेन्टरं भरेजुया वयेधुंकल। जि नेपाःतोता जापान वनागु ताकाये नेपाले बैंकया नामं नेपाल बैंक, राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक, कृषि बिकास बैंक लाक्क स्वंगु जक दुगु खः। नेपालेनं ध्येवाया कारोबार न्हिं या न्हिंथं तचलाये जुजुं वयाच्वंगु दु। थुगु हे अनुपातं बैंक तयेगु ल्यानं बरेजुजुं वया च्वंगु जुल। साथे संसारया नांदंगु थी थी ब्राण्डया उपभोग्य वस्तुत मिङ्गु पसःत, सपिंग मलतनं बरेजुजुं वयाच्वंगु दु। थ्वनं छगु जापानदेया विशेषता लिसे नेपाःदेनं छपला न्ह्यनेलाक वंगुला पक्का हे खत।

खुत्रुके छयेलेगु बानी

नेपाःदेसे शहरया सडके जक बित्तिय संस्थात जक खनेदया वःगु मखुकि छेखा पतिकं बैंकलिसे स्वापु दुगु ध्येवा मुंकेगु ज्याःनं तचलाये जुजुं वया च्वंगु खनेदु। थौकन्हें छेखा पतिकं कुमाःतयेगु उत्पादन वस्तु “ खुत्रुके “ धैङ्गु चाया थलचा ब्यापक रुपं छयेलेगु चलन तचलायेजुजुंवया च्वंगु खनेदु। थौकन्हें थ्व खुत्रुकेचा तसकं लोकंवा। थ्व थले अक्वः मनूतये पसःपिसवना ल्यंदैङ्गु चानचुन ध्येवात स्वथनेगु याइगु। उके खुत्रुके न्याना मनूतयेसं ध्येवा मुंकेगु न्हुगुचलन खनेदयावल। थ्व थल नेपाःमितये दुने मचानिसेकया बुरा, बुरी, ल्यायेम्ह, ल्यासे सकसिगु मिखायात तानेयाये फुगु खनेदु। थथे ध्येवा स्वःथनेगु बानी जापानीतयेनं न्हापानिसेहे दुगु खनेदु। जापानीतयेकेनं थथे चानचुन ध्येवा स्वथनातयेगु थल दु। जापानीभासं थज्यःगु थलचायात “च्योकिन बाको “ धकाः धाइ। थुकिया माने “ ध्येवा मुंकेगु बक्सा “ खः। संसारे ध्येवा स्वथने फुपिं मनूतयेगु पक्ति जापानीत तसकं न्ह्यःनेला। जापानीतयेगु ध्येवा स्वःथनेगु बांलागु बानी दुगुलिं जापानीतयेगु ध्येवा जापान देया उद्योगे नापनापं जापानं पिने बिदेसेनं यक्वःयक्वः लगानीजुया च्वंगु दु। देयात औद्योगिकरण यायेत पुंजी मदयेकं मगाः। पुंजी धैङ्गुहे आमजनताया ध्येवा स्वःथनेगु बानी बसेजुलकि तिनि सृजना जुइगु चीज खः। थथे खुत्रुकेयात छयेला ध्येवा मुंकेगु बानी बसेजुया वःगु धैङ्गु छगु नेपाःले वःगु न्हुगु ह्युपाया चिं धाःसां छुं पाइमखु।

ध्येवाहे शक्तिया केन्द्र

नेपाःदेसे राजनीतिक रुपं तःधंगु ह्युपा वःगुला खहे खत। नेपाःया इतिहासे ताहाकेक शक्तिया केन्द्र जुया च्वंगु राजसंस्थाहे

नेपाःमितयेसं च्वफुना वांछेयाबिल।श्व राजसंस्थाया थासे आम नेपाःमि तयेसं थःपिनिगु मने शक्तिया रुपे सुं ब्यक्तिबिषेययात मखुसे ध्येवायात शक्तिया रुपे कायेगु यानाहःगु खनेदया वल।उकेंहे देसे न्ह्याम्ह नेतावया देया प्रधान मन्त्रीजुसां आम मनूतयेत अपायेसकं च्युता मदये धुंकल।थौकन्हें नेपाले पुलांगु जातभातया मर्यादाया शक्तिनं न्हियान्हिथं कमजोर जुजुंवनाच्चंगु खनेदु।जातपात लिसे तप्यंक स्वापुदुगु जातिय पेशाया संरचनानं उथलपुथल जुजुं वयाच्चंगु खनेदु।उपमाया निति नेवा समुदायेया दुने वःगु ह्युपाया बारे जक धायेगु खःसा नेवातये दुने शाक्य जातं याना वयाच्चंगु लुं वहःया ज्याः बंगालीतयेसं यानाहैइगु जुया वयेधुंकल।अथेहे तमोःतयेगु ली सिजःया थलबलदयेकेगु ज्यानं अप्वःयाना, कामीतयेसँ व हिन्दुस्थानीतयेसँ याइगु जुयावयेधुंकल।थथे पुलांगु मानमर्यादायागु जःगहे दुनेनिसँ हल्ले जुया वयेधुंकल।ध्येवा गनदत अनं मनूत ब्बाँयवनिगु जुया वयेधुंकल।धात्थेगु खँला ध्येवांहे म्वायेत माःगु शिक्षा हासिल, स्वास्थ्य-ज्ञपचार, च्वनेगु थायेबाये, नयेगु, त्वनेगु, पुनेगुयात पुरे यानाबिइगु धैइगु खः।श्व थःगुहे मिहेनतं कमायेयायेमाःगु खः।सुनांनं सितकं ल्हाति बिइहैइमखु धैइगु मनूतयेसं दुनेनिसँ थुइकाहल।उकेंहे जापानीतये दुनेनं थःगु आत्माधुंकाः यःगु चीजहे ध्येवा खः धकाः मछामजुसे धाइपिनं दुगु खइ।नेपालेनं ध्येवाजक दुपिं मनूजुसा गथेयाना ध्येवा कमायेयाःगु खः उकियात ख्यालहे मयासे ध्येवा दुपिं मनूत जुलकि व मनूयात सकसिनं इज्जत बिइगु जुया वल।थथे ध्येवाया भूमिका तचलायेजुजुं वःगु धैइगु नं नेपाःदे बिकसित देत लिसे छपला न्ह्येनेलाक वंगु खः धैइगु प्रमाणित जु।

जापानीतयेगु नुनेगु बानी व प्रकृति

जिं थन नेपाःमि तयेगु जीवनशैली नं जापानीत लिसे न्ह्येनेलाना वल धैइगु खँ ध्येवायावारे जक धायेत मखु। जापानीतयेगु मेगु स्वभावया बारेनं धायेत खः।जापानीतयेगु भौतिक जीवने निगु किसिमया मू खनेदु।जापानी तयेसं निजि जीवने छ्येलेगु याइगु भुतुया थलबलत गथेकि बाचात, कपचात, रिकापित अप्वःयाना न्हापांनिसँहे चायागु छ्येलिगु यानावयाच्चंगु खः।इमिगु थःज्युगु सामान यात जापानी भासं “ याकिमोनो “ धकाः धाइ।अंग्रेजी भासं “ पोर्सलिन “ धकाः धाइ गुगु चीजबीजत अप्वःमतु।कुतुँवनकि या गनं थ्वाक्क हातकि तःज्याइगु।न्हुन्हुगु औद्योगिक उत्पादनत गथेकि गाडित, घडित, क्यामेरातजुल धाःसा बल्लाक दयेकेगु याना वयाच्चंगु दु। तःज्याइगु चीजबीजत जुइमा या बल्लागु चीजबीजत जुइमा।जापानीतयेत छुंनं चीजयात तःहाकेक छ्येलेगु याये मयः।इमे हरेक चीजे नुनेगु बानी दु।थथे नुनेगु धैइगुहे जापानीतयेगु आम लक्षण, गुण, बानी खः।थथे छयेजुगु धाःबले थुकेया ल्युने जापानदेया प्रकृतिया भूमिका तसकं दुजाः।जापाने ऋतु प्यंगु दु। वसन्त, गरम, शरद, हिउँद खः।थुपिं छु छु ऋतुत हरेक स्वला स्वलाये नियमितरुपं हिला वनि।छगुहे ऋतु ताहाकजुइक मच्चं। जापानया प्रकृति तसकंहे परिवर्तनशील खनेदु।थुकेयाना इमित संसारयात स्वयेगु ढंगहे मेमेगु देया मनूतस्वयां पृथक जुयाच्चंगुदु।उकें इमित संसारया तःतधंगु धर्मतयेसँनं अपायेसकं प्रभावयाये मफुगु खनेदु। ततःधंगु धर्मत मध्ये बुद्ध धर्म अप्वः प्रकृतिमुलक जुगुलिं जापानीतयेत मेमेगु धर्मस्वयां बुद्धधर्मया सिद्धान्तं भचा गाक्कहे प्रभावित यानातःगु खनेदु।सकसिन स्युगु खँ खःकि बुद्ध धर्मया सारहे संसारे खनेदुगु चीजबीजत फुक्कहे परिवर्तनशील खः धकाः थुइकेगु खः।श्व हे नियम, सिद्धान्त, खँ जापानदेया प्राकृतिक वातावरणलिसे मिलेजू।उपमाया निति जापानी तयेगु राष्ट्रिय स्वां “साकुरा” यात काये। श्व स्वाँ देँदसँ अप्रिल महिनाये व्हया बाःछिति दतकि सिमाये छफोहे मदयेक हाया वनि।अले हानं सिमा छम्हांहे वाँउँसे च्वना वनिं।थथे लगभग बाछि तकजक क्षणिक रुपं साकुरास्वाँ वइगु ईले प्रकृतिया चमत्कारयात रस कायेत परापूर्वकालनिसँ देँदसँ “ स्वाँस्वयेगु “ पर्व माने यानावयाच्चंगु दु।थुकियातहे इमिस “ हानामि “ धकाः धाइ।श्व हानामिया ईले इपिं पिकनिक वनेथे याना साकुरास्वाँ व्हयाच्चनिगु बगैँचा, खुसिसिथे इत्यादि थासे अयेला, बियर त्वना, अनेक जापानी खाना सुसी, (जायात ग्वाराचिना कच्युगु न्यायाला छकु टुका देने तयातःगु) सासिमि, (थी थी जातया न्याया कच्युगु ला टुकाटुकायाना तःगु) याकिनिकु (सिन्कयाये वाउँचा नाप खाया लाया टुका दुछेया छुयातःगु) इत्यादि नया न्हयाइपुकिइ। थथेहे परिवर्तनशीलगु प्रकृतिलिसे सरसंगत याना हुकैँजुपिं

जापानीतयेसं मचायेमचायेकहे संसारयात स्वयेगु ढंगे नुनेगु बानी बिकासयाना तःगु जुल ।

नेपाःमि तयेगु न्हुगुनुनेगु बानी

थथेहे नुनेगु बानी नेपाःमितयेसंनं थौकन्हे बिकास याना हःगु खनेदु ।थ्व लक्षण यात नुनेगु धायेला? आयेबुयेगु धायेला? थज्यःगु लक्षण नेपाःमि तयेसँ थ्व हे वंगु नीदँया दुने बिकासयागु खनेदु । जिं च्वये च्वयेधुन जापानीतयेसं भुतया थलबलत चां दयेका तःगु पोर्सलीनया थलबलत न्हापांसिं छ्येलिगुयाना वयाच्चंगु दु ।नेपाले दुनेनं नेवाःतयेसं व मेमेगु जातितयेसँ थलबलया रुपे चाया थलबल छ्येलिगु यानावयाच्चंगु खः । अयेनं नेपाःमितये दुने नयेगु भू या देमा, क्यँतयेगु कटोरा तकनं चां दयेका छ्येलेगु यानावःगु खनेमदु । थौकन्हे नेपाःमितये दुने न्हुगु चलन वल । आम नेपाःमि तयेसँ भुतया चाया थलबल बाहेक ध्येवामुंकेगु चाया थल खुनुकेयात ब्यापक रुपं छ्येलेगु याना हल ।थ्व चायागु जुगुलिं जापानीतयेगु याकिमोनोथँहे थ्वाक्क हातकि तःज्याइगु ।कुतुंवनकि तःज्याइगु ।अझला थःम्हेसिन चायेक चायेकहे खुनुके भरेजुइगु न्ह्यवःहे तछ्यायेगु समेत यायेगु चलनयात बिकास याना हःगु खनेदु । थ्व थल यक्वः मतु । तःज्याइगु धकाः थ्व चीजप्रति नेपाःमि तयेसं घृणाया दृष्टिं स्वयेगु याःगुनं मदु ।तःज्यासाँ हानहानं न्यायेगु याना वयाच्चंगु दु ।

नेपाःमि त व मासमेडिया

थौकन्हे नेपाःमितयेगु स्वभाव परिवर्तन जुया वल ।प्रसंग भतिचा जापानीतयेगु स्वयाँ पायेफु तर नेपाःमि तयेसँ नुनेगु बानी बिकास यानाहःगु पक्का हे खत । थथे नुनेगु बानी बिकासयायेगुलिइ नेपाःमि तयेगु जीवने नेपाःया प्रकृतिया वातावरणया भूमिकाला खनेमदुथँ च्वै ।तर संसारे वःगु मासमेडिया कान्तिं नेपाःमि तयेत नुनेगु बानीयात ब्वलंकेबिल धायेमाल ।नेपाःमि तयेसँ टिभि मार्फत संसारया बिकसित समाजया दृष्यत दृष्यावलोकन न्हियान्हिथं यायेखनावल ।नेपाःमितयेसं नेपाःदे गुबले मेगु दे थँ जुइगु जुइ धकाः आयेबुइकेगु यानाहल ।पुलांगु राजनीति ब्यवस्थां ज्याः मयात धकाः जुजुयात समेत च्वफुना वाँ छेयेफत ।जुजुहे नुना वःगु जुल ।थःत यःगु चीज थथँहे ल्हाती कायेमाथँच्चंगु भावना नेपाःमि तयेसं बिकासयाना हल ।थज्यःगु लक्षण तिसातासा दयेकेगु ज्यायेनं खंके फु ।नेपाःमि मिसातयेसँ थःथःपिन्त समायायेगुलि नेवाःतयेसँ दयेका वया च्वंगु पुलांगु डिजाइनया लुंया तिसातासा प्रतिनं नुनेगु भावना ब्यक्तयाना हयेधुंकल ।नेपाःमि मिसातयेसँ सिनेमाये हिरोइन तयेगु फेशन स्वया न्हुगु मागयात सृजना यायेधुंकल ।थ्व मागयात नेवाःतयेसं पुर्तियाये मफया नेवाःतयेसं जलाखला दे हिन्दुस्थानया बंगाल प्रान्तंवयाच्चपिं बंगाली सुनारतयेगु ग्वहाली कया पुर्तियायेगु याना वया च्वंगु थौकन्हे खः ।

निष्कर्षः नुनेगु व मनुनेगु बानी

नुनेगु व मनुनेगु खँया संदर्भे जापानीतयेकेला नुनेगु बानी जक मखुकि मनुनेगु बानी नं दु ।जापानीत धैइपिं कालिगरिताया भावनां बिलिबिलिजापिं मनुत खः ।जापानीत सकसिनं थःगु ल्हातं छुं नं छुं चीज बांलागु दयेके धकाः सनिं ।थःगु ल्हातं बांलागु सामान दयेकेगुलिइ आनन्द काइपिं मनुत खः ।थःगु पेशाया बिकासे फतलिंफतले धैर्यपुर्वक अतुत प्रयाशयाना थःगु पेशायात बिकास याइपिं मनुत खः ।उकँ जापान टेकनोलोजिइ न्ह्योनेलाःगु खः ।आयेबुइगु बानीजक नं मज्यु थँ च्वं ।नुनेगु बानीजकनं मज्यु थँ च्वं ।नेपाले नेपाःमितयेसं थौकन्हे आयेबुइगु बानी दुरूपं बिकास याना हगुलिं लें ट्राफिक दुर्घटना धमाधम बरेजुजुं वयाच्चंगु खनेदु ।थःजक न्ह्योनेवनेत स्वइगु ।थःम्हेसिया ज्याःजक जूसा गाः कतपिं खितवांथहुं धकाः स्वचेयायेगु बानी हाबी जुयावयाच्चंगु खनेदु । थथे जुगुलिं अफिस अफिसेनं घुसप्रथा ब्याप्त जुगु खई ।नेपाःमितयेके नं न्हुगु किसिमया बानी, बिकसित देसया मनुतयेके दुगु लक्षण थँ ज्यागु धैर्ययायेगु, अनुशासीत

रुपं पलाछिइगु बांलागु बानी खनेमदुगु मखु । धेवाया कारोबारया सिलसिलाये बैके वनेमाःपिं मनूत यक्वःयक्वः दयावल । उगु हे अनुपातं निजि बैकत नं यक्वः यक्वः दयावल । निजि बैकत पुलांगु बैक नेपाल बैक, बाणिज्य बैक थें मखु । निजिबैकया सेवा नं बाँला ज्याःनं चलाक । ऊके निजि बैके कारोबार याइपिं मनूत न्हियान्हिथं बरेजुजुं वयाच्चंगु दु । निजि बैके ध्येवा काये तये याःवनेगु ईले बैकया काऊन्टरया न्हयने लाइन च्वनेहे माः । जिगु ज्याःनिं न्हापा याके धैइगु खँ निजि बैके लागु मजू । लाइन ताहक सा ताहाकगु लाइने मच्चैसैं मगाः । थ्व बानी नं बिकसित देया मनूतयेके ब्यापकरुपं खनेदुगु छगु लक्षण खः । थथे बैके लाइने च्वनेगु थेंज्यागु मर्यादित बानी धैर्यपूर्ण बानीयात मेमेगु खेलेनं छयेलेगु जुल धकाः धाःसा बिकसित देत नाप नेपाःदे अझ निपला न्हयनेलावनिगुलिइ शंका हे मदु ।